

แบบจัดเก็บองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน (แผนที่ ๓)

องค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน เรื่อง การทำนาหยอด

ถ่ายทอดความรู้โดย นายสมนึก บรรจงศิริ

กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลนครหลวง

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๙ หมู่ ๖ ตำบลพระนอน อำเภอนครหลวง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร. ๐๘-๑๗๑๘-๗๘๖๒

วันที่บันทึกความรู้ ๒ กันยายน ๒๕๕๖

กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ	ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/คู่มือต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติงานในกิจกรรม นั้น เช่น พ.ร.บ. ระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา.... วรรค....บรรทัดที่....) / ข้อพึงระวัง
<p>การทำนาหยอด</p> <p>ในปัจจุบันกระบวนการ เทคนิค เทคโนโลยีในการทำนา ถูกพัฒนาเพื่อให้เกิดความสะดวก เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ และเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการทำนาด้วยอีกทางหนึ่ง</p> <p>การทำนาโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ดข้าว เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีการเริ่มใช้กันมากขึ้น เนื่องจากเป็นวิธีการผสมผสานข้อดีระหว่างการทำนาแบบปักดำ และการทำนาแบบหว่านน้ำตมเข้าด้วยกัน</p> <p>เหตุผลในการทำนาหยอด</p> <p>เนื่องจากตัวเกษตรกรเองเป็นหนึ่งในผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวโคกตูม จังหวัดลพบุรี ในนามกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลนครหลวง ซึ่งการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อส่งให้แก่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว จะต้องผลิตพันธุ์ข้าวที่เป็นความต้องการในการใช้ของเกษตรกรในขณะนั้นๆ ในปีที่ผ่านมา กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลนครหลวง ทำการผลิตพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี๑ มาโดยตลอด ส่วนในปีนี้ เนื่องจากความต้องการเมล็ดพันธุ์ข้าว กข๓๑ ของเกษตรกรมีมาก ทางศูนย์ฯ จึงมอบให้กลุ่มฯ เปลี่ยนการผลิตจากพันธุ์สุพรรณบุรี๑ เป็นพันธุ์ กข๓๑ แต่เนื่องจากในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวส่งศูนย์ฯ มีการควบคุมคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ โดยจะต้องมีการปนของข้าวเมล็ดพันธุ์อื่นไม่เกินเกณฑ์ตามมาตรฐานที่กำหนด</p> <p>กลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลนครหลวง ให้ความสำคัญกับการตรวจตัดพันธุ์ปน ซึ่งหากใช้วิธีการหว่านข้าวแบบเดิม จะทำให้การตรวจตัดพันธุ์ปนทำได้ยาก ในเบื้องต้นทางกลุ่มฯ ต้องการเปลี่ยนวิธีการปลูกข้าวจากนาหว่าน เป็นนาดำ แต่เนื่องจากต้นทุนในการดำนาค่อนข้างสูง จึงมองหาวิธีการอื่นที่ได้ผลดีและมีต้นทุนที่ต่ำกว่า</p>	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ</p>	<p>ข้อเสนอแนะ/เอกสารอ้างอิง/คู่มือต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติงานในกิจกรรม นั้น เช่น พ.ร.บ. ระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่....มาตรา.... วรรค....บรรทัดที่....) / ข้อพึงระวัง</p>
<p>จากการได้รับฟังการบรรยายถึงวิธีการทำนาโดยใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งตรงกับสิ่งที่กลุ่มฯ ต้องการ จึงเกิดความสนใจ จึงได้ติดตามไปดูงาน ณ ศูนย์เมล็ด พันธุ์ข้าวสกลนคร และได้ซื้อเครื่องต้นแบบมาทำการดัดแปลงในบางส่วนเพื่อให้ เหมาะสมกับสภาพดินที่เป็นดินเหนียว</p> <p>ปัจจุบัน กลุ่มฯ ได้ทำการปลูกข้าวด้วยเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นพื้นที่ จำนวน ๑๐๐ กว่าไร่ และปัจจุบันมีเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๔ เครื่อง</p> <p>เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว</p> <p>ส่วนประกอบและการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชุดเฟืองหมุนในการทำงาน - โครงตัวเครื่องพร้อมล้อเหล็ก ๒ ด้าน ขนาด ๒๖ นิ้ว - กระบอบบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว (ท่อ PVC) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ นิ้ว จำนวน ๓ กระบอบ เจาะฝาปิด-เปิด เพื่อใช้บรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าว แต่ละ กระบอบทำการเจาะรูเพื่อให้เมล็ดข้าวหล่น โดยกำหนดระยะห่าง ระหว่างแถว ๒๐ ซม. ระยะห่างระหว่างกอ ๒๕ ซม. - ทำงานโดยการลาก เพื่อให้กระบอบหมุนและเมล็ดข้าวหล่นลงบนแปลง <p>ขั้นตอนในการทำนาหยอด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เตรียมดิน ตามวิธีการปกติเหมือนการทำนาหว่านน้ำตม - นำเมล็ดพันธุ์ข้าวแช่น้ำและป่ม เช่นเดียวกับการทำนาหว่านน้ำตม ข้อควร ระวังคือ ต้องไม่ให้เมล็ดข้าวงอกรากยาวเกินไป เพราะจะทำให้เมล็ดข้าวติดค้างในรู ที่เจาะไว้ ไม่หล่นจากเครื่องหยอด - นำเมล็ดข้าวที่เพาะไว้ กรอกลงในกระบอบของเครื่องหยอดเมล็ดข้าว ซึ่งบรรจุ เมล็ดข้าวได้ประมาณ ๗ ลิตร ปลูกได้เป็นพื้นที่ประมาณเกือบ ๑ ไร่ - การดูแล เหมือนการทำนาหว่านน้ำตม <p>ข้อดี ข้อเสีย ในการทำนาหยอด</p> <p>ข้อดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถทำการตรวจตัดพันธุ์ปนได้ง่าย เนื่องจากนาหยอดจะมีระยะห่าง ระหว่างแถว กอ ใกล้เคียงกับการทำนาดำ (สามารถปรับระยะได้ตาม ความต้องการโดยการกำหนดระยะห่างในการเจาะรู) - ประหยัดเมล็ดพันธุ์ โดยใช้เมล็ดพันธุ์ ๘ กก./ไร่ - ลดต้นทุนในการปลูก เมื่อเทียบกับการใช้รดานา 	

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ</p>	<p>ข้อแนะนำ/เอกสารอ้างอิง/คู่มือต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติงานในกิจกรรม นั้น เช่น พ.ร.บ. ระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่...มาตรา... วรรค...บรรทัดที่....) / ข้อพึงระวัง</p>
<p>ข้อเสีย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลามาก เมื่อเทียบกับการทำนาแบบหว่านน้ำตม หรือใช้รถดำนา - สิ้นเปลืองกำลังมากในการหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว เนื่องจากต้องใช้ แรงงานคนในการลากเครื่องหยอด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่นาด้วย <p>ทั้งนี้ กลุ่มฯ ได้เริ่มนำเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวมาใช้เป็นปีแรก จึงยังไม่ สามารถสรุปถึงความแตกต่างของผลผลิต รวมทั้งต้นทุนในการทำนาหยอด เปรียบเทียบกับการทำนาแบบหว่านน้ำตม หรือนาดำ นาโยน ได้ นอกจากนี้กลุ่มฯ กำลังพิจารณาในการใช้รถไถแบบเดินตามติดตั้งเครื่องหยอดเมล็ดข้าว ในปีต่อไป เพื่อลดการใช้กำลังแรงงาน และเพิ่มความรวดเร็วในการหยอดเมล็ดพันธุ์</p>	
<p>ผู้บันทึกความรู้ นายวิวรรธน์ วิทยานนต์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สังกัด สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง กรมส่งเสริมการเกษตร ติดต่อได้ที่ สำนักงานเกษตรอำเภอนครหลวง โทร ๐-๓๕๓๕-๙๕๔๕</p>	

ภาพประกอบการจัดเก็บองค์ความรู้ในการปฏิบัติงาน (แผนที่ ๓)
การทำนาหยอด

การหยอดข้าวด้วยเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว

การกรอกเมล็ดพันธุ์ข้าวลงในกระบอก

นาหยอด อายุข้าว ๔๐ วัน